

Ventspils novada bāriņtiesas pārskats par darbu 2020. gadā

Pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturrtās daļas prasībām, kas nosaka, ka „Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā”.

Ventspils novada bāriņtiesa (turpmāk- bāriņtiesa) ir Ventspils novada pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kura prioritāri nodrošina bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem, publisko tiesību principiem un Ventspils novada domes apstiprinātu nolikumu. Tieslietu ministrija bāriņtiesām sniedz metodisko palīdzību apliecinājumu izdarīšanā, mantojuma lietu kārtošā un apsardzībā. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (turpmāk – VBTAI) uzrauga bāriņtiesu darbību bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un interešu aizsardzībā un sniedz metodisku palīdzību, kā arī bāriņtiesai ik gadu sniedz statistikas pārskatu VBTAI par bāriņtiesas darbu iepriekšējā gadā.

Bāriņtiesas darbības teritorija ir Ventspils novada administratīvā teritorija, kur bāriņtiesas pieejamība nodrošināta 12 pašvaldības pagastos.

Bāriņtiesas sastāvā strādā priekšsēdētāja, četri pilna darba laika bāriņtiesas locekļi un divi nepilna darba laika bāriņtiesas locekļi. Visam bāriņtiesas sastāvam ir normatīvajos aktos noteiktā izglītība. Nelielu daļu bāriņtiesas lietvedības kārtā Ventspils novada pašvaldības administrācijas norīkots darbinieks.

Atbilstoši lietu paraugsarakstam bāriņtiesa ir iekārtoti lietu reģistri un reģistrācijas žurnāli, kurus pastāvīgi papildina ar attiecīgu informāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Pildot savas funkcijas, katrā lietā bāriņtiesa pieprasa, iegūst un sagatavo dokumentus tiesiska un objektīva lēmuma pieņemšanai. Ar bāriņtiesas darbības noteikumiem ir noteikts personu loks, kuras drīkst iepazīties ar bāriņtiesas lietvedības dokumentiem.

Bāriņtiesa sekmīgu savu uzdevumu veikšanai un motivētu lēmumu pieņemšanai, iegūst dažādus pierādījumus: ziņas, informāciju no trešajām personām, psihologiem, ģimenes ārstiem, narkologa, psihiatra atzinumus, veic pārrunas, dzīves apstākļu pārbaudes, noformējot sarunas protokolus, pārbaužu aktus. Bāriņtiesa sagatavo pieprasījumus attiecīgajām iestādēm, kuras var sniegt nepieciešamās ziņas par personām.

Bāriņtiesai ir pieeja Iekšlietu ministrijas Informācijas centra (IeM IC) Sodū reģistram un Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Iedzīvotāju reģistra datu bāzei, Valsts Vienotajai datorizētajai Zemesgrāmatai, Bāriņtiesai ir jāsniedz ziņas PMLP tiešsaistē par visiem bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanos un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu, kā arī par aizgādņa iecelšanu vai atlaišanu.

Bāriņtiesa trīs darbdienu laikā visu informāciju ievada PMPL Iedzīvotāju reģistra datu bāzē, bāriņtiesai atbilstoši normatīvo aktu prasībām atkārtoti ir jāievada ziņas par nepilngadīgām personām IeM IC Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS). Audžuģimeņu atbalsta sistēma (AGIS), kurā arī ir jāievada dati gan par audžuģimeni, tās ģimenes locekļiem un ievietotajiem bērniem. Abās IeM IC sistēmas dati ir regulāri jāaktualizē.

2020. gadā bāriņtiesa savas kompetences ietvaros ir sagatavojusi, reģistrējusi un nosūtījusi 463 vēstules, pieprasījumus, atbildes uz iesniegumiem, sūdzībām. Lielu daļu dokumentu bāriņtiesa nosūta elektroniskā veidā, kas veicina darba operativitāti, kā arī samazina pašvaldības izmaksas. Bāriņtiesa saņēmusi un reģistrējusi 535 ienākošās korespondences vienības (vēstules, informācija, iesniegumi).

Bāriņtiesā 2020. gadā bija 101 aktīvās lietas, kurās ir jāveic uzraudzība un dažādas obligātās darbības - pārbaudes, viedokļu noskaidrošanas, par veiktajām darbībām, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, jā sagatavo pārbaužu akti, tikšanās apraksti, protokoli.

Pašvaldība ir nodrošinājusi bāriņtiesu ar transportu, lai bāriņtiesa varētu veikt savus uzdevumus- pārbaudīt personu dzīvesvietas. Bāriņtiesas savstarpēji sadarbojas savu uzdevumu veikšanai, līdz ar ko bāriņtiesa ir veikusi pārbaudes dzīvesvietās un skaidrojusi personu, tajā skaitā bērnu viedokļus citu bāriņtiesu uzdevumā. Bāriņtiesa ik gadu veic personu ar ierobežotu rīcībspēju pārbaudi dzīvesvietās – ģimenēs vai aprūpes iestādēs, uzklasa šo personu viedokli un pārbauda dzīves apstākļus, par ko noformē sarunas protokolus un pārbaudes aktus.

Pēc nepieciešamības dzīves apstākļu pārbaudes notiek kopā ar Ventspils novada Sociālo dienestu un Valsts policijas inspektoriem.

2020. gads veica korekcijas bāriņtiesas darbā, ņemot vērā valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas saskaņā ar COVID-19 izplatību apstākļus, kā rezultātā daļēji nācās mainīt apmeklētāju pieņemšanas kārtību, sēžu norises kārtību un dzīves apstākļu pārbaudīšanas kārtību.

Bāriņtiesas darbinieki 2020. gadā Latvijas pašvaldību mācību centrā (LPMC) pilnveidoja savas zināšanas gan obligātajās 24 stundu zināšanu pilnveides apmācībās, kuru mācību programmas paraugu izstrādā VBTAI un to tēmas pēc saskaņošanas ar Labklājības ministriju un Tieslietu ministriju apstiprina VBTAI priekšnieks, kā arī citus seminārus. Bāriņtiesas priekšsēdētāja atkārtoti, saskaņā ar izmaiņām normatīvajos aktos, pilnveidoja zināšanas un apguva profesionālās izglītības pilnveides programmu (192 stundas).

Bāriņtiesa ir Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas biedrs (turpmāk- Asociācija). Asociācijas mērķis ir mērķis ir sekmēt bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus bāriņtiesu kompetencē esošus jautājumus, popularizēt pozitīvo pieredzi bāriņtiesu darbā. Bāriņtiesas priekšsēdētāja ir Asociācijas valdes locekle.

Bērnu aizgādības tiesību pārtraukšana, atjaunošana, atņemšana

Bērnu aizgādības tiesības vecākam tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa konstatē kādu no Civillikuma 203. pantā un Bāriņtiesu likuma 22. pantā norādītajiem apstākļiem.

2020. gadā bāriņtiesa aizgādības tiesības pārtraukusi 6 personām, no tām 4 tēviem un 2 mātēm. Minēto personu aizgādībā kopā bija 6 bērni.

Visos gadījumos, kad tiek pārtrauktas aizgādības tiesības bāriņtiesa par pieņemto lēmumu ir informējusi sociālo dienestu, lūdzot sniegt palīdzību bērna vecākiem, lai veicinātu bērnu atgriešanos ģimenē.

2020. gadā 2 bērnu pārtrauktās aizgādības tiesības bāriņtiesa atjaunoja 1 vecākam.

Par 5 personām 2020. gadā celta prasība tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu. Aizgādības tiesības atņemtas 2 personām, kuru aizgādībā bija 3 bērni. Par 3 personām tiesvedība turpinās.

Aizgādības tiesības ar tiesas spriedumu 2020. gadā netika atjaunotas nevienam vecākam.

Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības) bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam- aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijā.

2020. gada 31. decembrī ārpusģimenes aprūpē atradās 32 Ventspils novada pašvaldības bērni, no kuriem audžuģimenēs 9, aizbildņu ģimenēs 21, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā 2 bērni.

Ventspils novadā uz 2020. gada 31. decembri audžuģimenes statuss ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts 3 audžuģimenēm. Ventspils novada audžuģimenēs ir ievietots 1 Ventspils novada bērns un

2 bērni no citām pašvaldībām. Ārpus Ventspils novada audžuģimenēs ievietoti 8 Ventspils novada bērni.

21 Ventspils novada bērns atrodas aizbildnībā. 2020. gadā aizbildnība nodibināta 3 bērniem un 1 bērna aizbildnības lieta saņemta pārraudzībā no citas pašvaldības. Par aizbildņiem visbiežāk tiek iecelti bērnu radnieki vai bērnam emocionāli tuvi cilvēki.

Aizbildnības 2020. gadā izbeigusies 4 bērniem, kuri kļuvuši pilngadīgi.

Institucionālā aprūpē atrodas 2 bērni ar smagām veselības problēmām, un šī iemesla dēļ nav iespējams bērniem nodrošināt citu, piemērotu ārpusģimenes aprūpes veidu- nodot aizbildnībā, vai ievietot audžuģimenē.

2020. gadā bāriņtiesa 4 personas ir atzinusi par adoptētājiem un Kurzemes rajona tiesa apstiprinājusi 2 bērnu adopciju.

Aizgādība

Aizgādībā esoši cilvēki ir personas, kurām tiesa ir ierobežojusi rīcībspēju. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, sniedz pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu. Kad spriedums par rīcībspējas ierobežojumu noteikšanu stāties likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu personai.

2020. gada 31. decembrī bāriņtiesas pārraudzībā bija 34 aizgādībā esošas personas. 2 personām ar ierobežotu rīcībspēju iecelts aizgādnis. 4 aizgādņi 2020. gadā atlaisti no aizgādņa pienākumu pildīšanas. Bāriņtiesa uzrauga vai aizgādņi darbojas atbilstoši aizgādībā esošo personu interesēm.

Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība

Pamatojoties uz Civillikumā noteikto bez bāriņtiesas atļaujas vecāki bērnu vārdā nevar pieņemt vai atraidīt mantojumu, dāvinājumu vai kā citādi rīkoties ar bērna mantu. 2020.gadā pieņemti 5 lēmumi par atļauju bērnam iegūt īpašumu, pieņemt mantojumu, pārdot bērnam piederošu mantu. Ventspils novada bāriņtiesa veic bērna mantisko tiesību ievērošanu, pieprasot bērna vecākiem norēķinu par mantas pārvaldību, kā arī veicot bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati.

Citas lietas

Bāriņtiesa pieņemti lēmumi arī citos gadījumos, piemēram, vecāku strīdos par nodokļu atvieglojumu piemērošanu par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu personai, kura faktiski audzina bērnus, par valsts sociālo pabalstu izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu, par ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, un citi.

Pēc tiesu pieprasījuma sniegti 3 atzinumi – par atsevišķas aizgādības noteikšanu, par saskarsmes tiesību kārtības noteikšanu un par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu.

Izskatītas 2 lietas un pieņemti lēmumi par bērna uzvārda maiņas atbilstību bērna interesēm.

Pārskata gadā bāriņtiesas priekšsēdētāja un bāriņtiesas locekļi pēc tiesas uzaicinājuma piedalījušies 24 tiesas sēdēs Kurzemes rajona tiesā. Bāriņtiesa bijusi gan prasītājs, gan tiesas pieaicināta iestāde atzinuma un viedokļa sniegšanai, gan bērna pārstāvis kriminālprocesā. Bāriņtiesa piedalījusies tiesas procesos par aizgādības tiesību atņemšanu un atjaunošanu, rīcībspējas ierobežojumu noteikšanu, atzinumu sniegšanai par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu, lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu pilngadīgām personām, kuras atrodas nepieskaitāmības stāvoklī izdarījušas noziedzīgus nodarījumus.

Pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 17.panta 4.punktu un 7.punktu tikuši izskatīti iesniegumi un sūdzības, sniegta palīdzība personām, kuras pēc palīdzības vērsušās bāriņtiesā. Bāriņtiesas darbinieki sniedz bezmaksas juridisku palīdzību bāriņtiesas kompetences jautājumos. Bāriņtiesa iesaistījusies gadījumu risināšanā, kad aizskartas bērnu intereses un tiesības, sadarbībā ar sociālo dienestu, izglītības iestādēm, pašvaldības policiju, valsts policiju, ārstniecības personām un citiem speciālistiem veikti pasākumi, lai novērstu bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un sniegtu ģimenei nepieciešamo atbalstu.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 17. panta 4. daļu novada bāriņtiesa ir sadarbojusies ar citām bāriņtiesām, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policijas iestādēm, Uzturlīdzekļu garantijas fondu, Valsts probācijas dienestu, Tieslietu Ministriju, Labklājības ministriju, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju, un citām iestādēm, lai nodrošinātu bērna vai citas rīcībnespējīgas personas tiesību un interešu aizstāvību.

Pieņemtie lēmumi

2020. gadā bāriņtiesa pieņēmusi 69 lēmumus:

Lietās par aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu	10
Par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu	4
Par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu	3
Par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas	6
Par personu atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai	2
Par bērna ievietošanu audžuģimenē	2
Par bērna uzturēšanās izbeigšanu audžuģimenē	1
Par audžuģimenes pilnvarošanu pārstāvēt audžuģimenē ievietota bērna intereses	7
Par adoptiju bērna interesēs	2
Par personu atzīšanu par adoptētājiem	2
Par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē	1
Par aizgādņa iecelšanu personai	3
Par aizgādņa atlaišanu no aizgādņa pienākumu pildīšanas	4
Par aizgādņa tiesību un pienākumu apjoma pārskatīšanu	1
Par aizgādņa iecelšanu mantojumam	2
Par viesģimenes statusa piešķiršanu	1
Par bērna uzvārda ieraksta maiņu	2
Par atzinuma sniegšanu tiesai par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu	1
Par atzinumu sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības tiesībām	3
Par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu, piešķiršanu	4
Par atļauju pieņemt bērna vārdā mantojumu	1
Par atļauju rīkoties ar bērnam piederošu mantu	2
Par atļauju bērnam šķērsot LR robežu	1
Par bērna nodošanu citas personas aprūpē Latvijā.	1
Par atļaujas došanu vecākam rīkoties ar nepilngadīgā kontu	2
Citi lēmumi	2

2020. gadā neviens bāriņtiesas lēmums nav pārsūdzēts Administratīvajā rajona tiesā.

Apliecinājuma izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana

Bāriņtiesa izdara apliecinājumus un pilda citus Bāriņtiesu likuma 61.pantā norādītos uzdevumus, sniedz palīdzību mantojuma lietu kārtošā un mantojuma apsardzībā. Bāriņtiesā 2020.gadā ir veikti 404 apliecinājumi. Sagatavotas un apliecinātas pilnvara un piekrišanas par to, ka nepilngadīgs bērns var patstāvīgi izbraukt ārpus Latvijas robežām, sastādīti un apliecināti nostiprinājuma lūgumi par nekustamā īpašuma nostiprināšanu Zemesgrāmatā vai grozījumiem Zemesgrāmatā, veikti citi Bāriņtiesu likumā noteiktie apliecinājumi: darījumu aktu projektu sastādīšana, dokumentu kopiju, norakstu vai izrakstu apliecināšana, parakstu apliecināšana uz dokumentiem, līgumiem, vienošanās, apliecinātas dokumentu kopijas. Iekasēta valsts nodeva kopā 3845 EUR, kas ieskaitīta pašvaldības budžetā.

Ventspils novada bāriņtiesas priekšsēdētāja

S. Jurcika